

ПРИМЉЕНО	10. 09. 2012		
ОРГ ЈЕДНИЦА			
	980/1		

ФАКУЛТЕТ ТЕХНИЧКИХ НАУКА - АРХИТЕКТУРА
УНИВЕРЗИТЕТА У ПРИШТИНИ – Косовска Митровица
Наставно-научном већу

Предмет: **Извештај Комисије за оцену испуњености услова кандидата и научне заснованости теме докторске дисертације кандидата мр Зденке В. Радовановић, д.и.а.**

На основу одлуке Наставно-научног већа Факултета техничких наука – Архитектура од 05.06.2012. године (број 641/3-4), донете на основу члана 30. Закона о високом образовању („Сл. гласник“ РС бр. 76/2005, 100/2007, 97/2008 и 44/2010.) и члана 62. став 1. тачка 13. Статута Факултета техничких наука у Косовској Митровици складу са одредбама правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације образована је комисија за оцену испуњености услова кандидата и предложене теме докторске дисертације под насловом *«СТАМБЕНО ГРАДИТЕЉСТВО ЧАЧКА XX ВЕКА – сталност и промене у стамбеној типологији»*, кандидата мр Зденке В. Радовановић, д.и.а. у саставу:

- др Љубиша Фолић, д. и. а. редовни професор Факултета техничких наука у Косовској Митровици;
- др Миодраг Ралевић, д. и. а. редовни професор Архитектонског факултета у Београду;
- др Светислав Г. Поповић, д. и. а. доцент Архитектонског факултета Универзитета Црне Горе.

Комисија након прегледа поднете пријаве кандидата, подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографија кандидата

1.1. Школовање

Мр Зденка В. Радовановић, д.и.а. рођена 10.08.1958. год. у Чачку, у Србији, где је завршила основну школу и матурирала Гимназију „Филип Филиповић“, природно-математички смер. Студије архитектуре започиње 1977. год. на Архитектонском факултету Универзитета у Београду и од треће године студија опредељује се за линију усмерења „Урбанизам“. Дипломирала 1987. године, са радом на тему „Урбанистички пројекат Чачка, «Центар П»“. Последипломске студије уписује 1999. год. на ФТН у Новом Саду, одсек Архитектура, на катедри за *САВРЕМЕНУ АРХИТЕКТУРУ*, под меторством проф. др Ранка Радовића. Диплому Магистра техничких наука стекла је 2005. год. са радом на тему *«Критички осврт на урбану морфологију Чачка данас»*.

1.2. Кретање у професионалном раду мр Зденке В. Радовановић:

- 1.2.1. Професор Техничке школе у Чачку, стално запослена од 1987. до 2008. год. на смеру геодезија-грађевинарство од када предаје више предмета, највише: разраду пројеката, историју архитектуре, префабриковано грађење и грађевинске конструкције. 1989. год. положила стручни испит и добила звање *професора стручних предмета*.
- 1.2.2. «Урбанпројект» у Чачку, *сарадник на пројектовању* 1986. до 1987. год.
- 1.2.3. Народни музеј у Чачку, *сарадник у вођењу археолошке техничке документација* на ископавањима: Градина на Јелици, Г. Горевница, Атеница.
- 1.2.4. Пројектни биро «Архипаган» Чачак *сарадник на пројектовању* 1995. год.
- 1.2.5. Екипа СПЦ за рестаурацију фресака цркве (спомен костурнице) у Прибоју на Лиму, *сарадник у вођењу археолошке техничке документације и сликар рестауратор* 1999. и 2000. год.
- 1.2.6. *Ментор* надарене деце за област Архитектура-грађевинарство, у «Регионалном центру за таленте» у Чачку од 1999. до 2005. год.
- 1.2.7. «Еуросалон-уно» Чачак, *сарадник на пројектовању ентеријера*, 2000. до 2002. год.
- 1.2.8. Председник *Савета за урбанизам, комуналне делатности и заштиту животне средине СО Чачак* од 2004. до 2008. год.
- 1.2.9. Пројектни биро МИТ Прељина у Чачку *сарадник на архитектонском и урбанистичком пројектовању* 2005. до 2008. год.
- 1.2.10. Пројектни биро «Bauhaus» Чачак део тима за *архитектонско и урбанистичко пројектовање* од 2006. до 2009. год.
- 1.2.11. *Саветник* у Министарству омладине и спорта у Сектору за управљање пројектима од марта 2008. год.

1.3. Стручни рад:

(прихваћени или реализовани пројекти, и др.):

- 1.3.1. Пројектант главног архитектонског и идејног пројекта породичне куће породице Милосављевић, село Дучић, Г. Топлица, 1980. год. – изведен.
- 1.3.2. Пројектант главног архитектонског и идејног пројекта викенд куће Теодоровић, село Скупљен, Владимирци, 1982. год. – изведен.
- 1.3.3. Сарадник на изради главног архитектонског пројекта стамбеног објекта у Гучи потез «Крива бара» - изведен.
- 1.3.4. Сарадник на разради дела главног пројекта за конак манастира «Благовештење» у Овчар Бањи, 1991. год. - изведен.
- 1.3.5. Сарадник на изради идејног пројекта Пословно-трговачког културног центра «Синђелићева» у Чачку, пројектни биро «Архипаган» 1995. год. - касније препројектован.
- 1.3.6. Сликари – рестауратори у екипи СПЦ за рестаурацију фресака цркве (спомен костурнице) у Прибоју на Лиму, у периоду 1999. и 2000. године, под надзором ЗЗСК Краљева.

- 1.3.7. Пројектант идејног пројекта и сарадник на изради главног пројекта пословно – стамбеног објекта «Биро-конто» Суторина, Херцег Нови, Пројектног бироа „МИТ Прељина“ из Чачак - изведен.
- 1.3.8. Одговорни урбаниста, део тима за пројектовање Пројектног бироа «Vauhaus» Чачак на урбанистичком пројектовању: 2006. г. дечји вртић «Којић промет» у Кулиновачком пољу у Чачку; 2006.г. стамбено пословног објекта за Кувелић Мирослава у Ул. Кнеза Милоша у Чачку; 2007. г. за План парцелације за КП 6246 КО Чачак за инвеститора Крљанац Веру из Чачка; 2008. г. за План парцелације за КП 6125/1 КО Чачак, за инвеститора Цветић Гордану из Чачка; 2008. г. за План препарцелације за КП 4337 и КП 4338 КО Чачак за инвеститора Обрадовић А. Филиповић М. Милинковић Љ. из Чачка.
- 1.3.9. Сарадник у тиму за пројектовање Пројектног бироа «Vauhaus»Чачак на изради пројектне документације за реконструкцију објекта «Дом здравља» у Љубићу Здравствени центар Чачак, 2006. г.

1.4. Чланство у стручним асоцијацијама:

- 1.4.1. Члан инжењерске коморе, од 2004. год.
- 1.4.2. Члан ликовног удружења «Сага» у Чачку од 1990. год.
- 1.4.3. Члан ликовног удружења «Естет» у Чачку од 1992. год.
- 1.4.4. Члан удружења ликовних стваралаца „Ђура Јакшић“ из Пожаревца од 2010. год.

1.5. Списак објављених радова:

- 1.5.1. Објављен рад под насловом: «*Читање и тумачење амбијенталних приказа Чачка са старих фотографија и разгледница*», у «Зборник-у радова Народног музеја XXXIII», Чачак 2003. г. стр. 71-89.
- 1.5.2. Објављен рад под насловом: «*Архитектонске грађевине Чачка на старим разгледницама*», у «Зборник-у радова Народног музеја XXXIV», Чачак 2004.г. стр. 107-129.
- 1.5.3. Објављена монографија под насловом „*Чачак – слика града 2000-2005.*“ Народни музеј Чачку, Чачак 2009.г.

1.6. Референце међународног нивоа (међународне изложбе и уметнички наступи):

- 1.6.1. Учешће на колективним изложбама удружења „Естет“ из Чачка: Српски културни центар, Вуковар, Хрватска, 1995. год, Stin Litothoro, Грчка, 1995. год, Stin Katerini, Грчка, 1995. год, Katerinh, Грчка, 1997. год, Katerinh, Грчка, 1998. год, Спомен кућа Иве Андрића, Вишеград, БИХ, 1998. год.

1.7. Референце националног нивоа (самосталне, колективне изложбе и уметнички наступи):

- 1.7.1. Самосталне изложбе: Дом омладине «Будо Томовић» - Подгорица, мај 1996. год, Галерија Народног музеја – Чачак, март 2000. год.
- 1.7.2. Самосталне поставке у градским просторима који нису галерије: опрема ентеријера сликама, «Еуросалон – уно» у Чачку - прва поставка салона 2000. год.
- 1.7.3. Колективне изложбе посебног значаја и жириране:
- а) *Смотре ликовног стваралаштва аматера Републике Србије*: Галерија Градског музеја Сомбор, 1996. г. и Галерија центра за културу Ковин, 1997. г.
- б) *Смотре ликовног стваралаштва аматера Републике Србије - моравичког, расинског и рашког округа*: Дом културе Чачак, 1994. г. Дом културе Ивањица, 1996. г. 1998. г. 1999. г. и Завичајни музеј «Замак културе» Врњачка Бања, новембар 1997. г.
- в) *Остале изложбе од посебног значаја и жириране*: «Чачани Београду» - Галерија «Палета» Београд, 1994. г. изложба Јаловичке ликовне колоније, Јаловик и Народног музеј Шабац, август 1997. г. изложба «Плус» - Галерија Народног позоришта «Стакленац» Ужице, фебруар, 2006. г.
- 1.7.4. Остале колективне изложбе:
- а) *Изложбе са удружењем «Естет»*: Галерија Војске Југославије, Сомбор, 1995. г. хотел «Звезда» Врњачка Бања, 1995.г. Агрономски факултет Чачак, 1995.г. изложба пријатеља Срба и Грка, Чачак, 1995. г. Централни клуб војске Југославије, Београд, 1995.г. Дом ВЈ Краљево, 1995.г. Чачак, 1996.г. Галерија породице Ћосић, Чачак, 1997.г. Галерија у Аранђеловцу, 1997.г. Дом омладине Велика Плана, 1997.г. Дом културе Ивањица, 1997.г. Дом културе Лучани, 1997.г. Агрономски факултет Чачак, 1998.г. Дом културе Лесковац, 1998.г. Дом културе Александровац, 1998.г. Дом културе Чачак, 1998.г.
- б) *Годишње изложбе удружења «Естет»*: Галерија Народног музеја у Чачку, 1996.г. 1997.г. 2003.г. 2004.г. 2006.г. Галерија породице Ћосић, у Чачку, 1997. Галерија Дома културе у Чачку, 1998. г. и 1999. г.
- в) *Колективне изложбе са различитим излагачима*: Клуб Дома културе Чачак, 1992. г. Ликовни салон Дома културе Чачак, 1993. г. изложба слика са библијском тематиком и икона, Галерија Народног музеја у Чачку, 1994. г. изложба «Ланац пријатељства» - Тиват, 1995.г. изложба «Ланац пријатељства» - Цетиње, 1995., заједничка изложба слика ликовних стваралаца Подгорице, Сомбора, Чачка, Врњачке Бање, Београда, Железнички музеј Београд, 1996. г. Green fox gallery, Чачак, 1999. г.
- г) *Изложбе са удружењем «Сага»*: Галерија «Сликарски уранак», Подгорица, 1994. г. Галерија породице Ћосић, Чачак, 1994. г.
- 1.7.5. Учешће на значајнијим ликовним колонијама:
- а) *Колоније академског нивоа*: Јаловичка ликовна колонија, Јаловик, 1997; међународна ликовна колонија „Балкане мој“ и „Љубав и разумевање“ – CODEX / Пожаревац 2010; међународна ликовна колонија „Копеолик 2011“.
- б) *Остале ликовне колоније*: «Ланац пријатељства» - Тиват, 1995.г.

1.9. Референце националног нивоа (ауторски текстови у штампи у нашој земљи):

- **Текстови:** «Помак у урбанизацији или...» I део, у рубрици *Лични став – Политичко насиље над градом*, објављен 1. 02. 2005. г. у «Чачанским новинама»; «Помак у урбанизацији или...» II део, у рубрици *Лични став; „Политичко насиље над градом*, објављен 8. 02. 2005. г. у «Чачанским новинама»; „Промена инфраструктуре“, објављен у „Спортском журналу“ 12.11.2008. год. „Србија у трим стазама“, објављен у „Спортском журналу“ 19.11.2008. год. „Пројекти МОС-а у Нишу“, објављен у „Спортском журналу“ 26.11.2008. год. „Спорт за све јача у Јабланичком округу“, објављен у „Спортском журналу“ 10.12.2008. год. „МОС и школски спорт“, објављен у „Спортском журналу“ 24.12.2008. год. „Велики планови Сектора за управљање пројектима МОС-а“, објављен у „Спортском журналу“ 21.01.2009. год. „Изградња базена у Лозници“, објављен у „Спортском журналу“ 28.01.2009. год. „Серија активности у МЗ Ладовица“, објављен у „Спортском журналу“ 18.02.2009. год. „Пројекти МОС-а у Рашкој“, објављен у „Спортском журналу“ 26.02.2009. год. „Пројекти МОС-а у Ади“, објављен у „Спортском журналу“ 18.03.2009. год. „МОС за Универзијаду 2009.“, објављен у „Спортском журналу“ 25.3.2009. год. „МОС за АТП турнир „SERBIA OPEN 2009.“ објављен у „Спортском журналу“ 22.04.2009. год. „Пројекат МОС-а и акција „Канцеларије за младе“ УСПЕШАН НАСТАВАК У ЛЕБАНУ“ објављен у „Спортском журналу“ 6.05.2009. год. „SERBIA OPEN 2009.“ објављен у „Спортском журналу“ 13.05.2009. год. „Спортски терени за инвалидна лица“ објављен у „Спортском журналу“ 27.05.2009. год. „Отворени спортски терени и деција игралишта локалног значаја у Лесковцу“ објављен у „Спортском журналу“ 17.06.2009. год. „У Нишу завршен комплекс отворених базена капацитета 4000 купача „Чаир има ново лице““ објављен у „Спортском журналу“ 15.7.2009. год. „Кошутњак: На услузи врхунским спортистима „Кошутњак“ објављен у „Спортском журналу“ 23.7.2009. год. „Кућа фудбала“ објављен у „Спортском журналу“ 15.9.2009. год. „Кошутњак 2. део“, „Пројекат за ИНВАЛИДЕ МОС-а у 2009.“, „Спортска хала „Др Зоран Бинђић“ у Прокупљу“, „Изградња спортских терена у општини Рековац“, „Пројекти МОС-а и Сектора за управљање пројектима у 2009 години“, писани за „Спортски журнал“ од октобра до децембра 2009. год. (нису познати датуми објављивања);
- Текстови о раду Сектора за управљање пројектима у Информатору Министарства омладине и спорта;
- Текст „Улагање у здравље и просперитет младих – изградња објеката за школски спорт“ писан за едиторијал „ФОРУМ 21“ у фебруару 2009. год.

1.8. Радови у којима је кандидат једини аутор и први коаутор:

- а) 2004. год. коаутор је «Програма за развој Општине Чачак» и аутор «Програма за унапређење урбанизма у Чачку».

2. Проблем и предмет истраживања

Конкретан предмет истраживања је стамбено градитељство Чачка током XX века. Секундарни посредни предмет истраживања је процес градитељства Чачка уопште и кандидат, према сакупљеној, пронађеној документацији, планира да изврши систематизацију пројектне документације. Значај оваквог истраживања ће бити у томе да се научном анализом, на примеру Чачка, утврде досадашњи искуства теорије и праксе архитектонског пројектовања. Намера кандидата је да докаже полазећи од тврдње да су традиција и наслеђе неминовно претходили пракси савремене архитектуре, да су прошлост и садашњост у градитељству испреплетени, да представљају логички след један другом, и да у систематизацији свега изграђеног постоје одређени *типови*. У тренутку великих промена у друштву као и у архитектури, потребно је на адекватан начин сагледати све идеје и принципе сталности и промена од настанка постојећег ка његовом путу у будућност. Архитектонске форме града, Чачка, су таква једна просторна реалност из које кандидат докторском дисертацијом, поводом овог истраживања, издваја слику само оних *грађевина становања* које су биле изграђене, или данас постоје као изграђене, или су нацртане, фотографисане, описане у пронађеним текстовима, а настале су у тачно одређеном периоду – XX веку. Како су настале, шта је на то утицало, каквој типологији припадају, како изгледају или се шта се о њима може закључити у тренутку истраживања, како би требале изгледати или како ће се „развијати“ вођене унутрашњим корпусом архитектонске мисли, кандидат ће појаснити овим планираним истраживањем.

3. Циљ истраживања

Будућност архитектуре XXI века сигурно је у неочекиваном плурализму стилова, праваца, стремљења, развоја идеја, технологија и градитељских материјала утемељених кроз историју знатно раније. За разумевање перспективнијег развоја подручја града Чачка, који је кандидат одабрала за истраживање, свакако је неопходна објективна процена квалитета грађене средине. Тим поводом је осмишљена докторска дисертација са тематиком једног од најзаступљенијег сегмента у форми града, *стамбеног градитељства*. Сталности и промене које су се дешавале при стварању грађевина становања XX века свакако су допринели настанку одређеног броја карактеристичних *типова*, па је кандидат јасно поставила циљ: неопходност њиховог препознавања, класификација и констатација како би се тако утврђена слика могла одразити на планирање грађене структуре у будућности развоја града, подручја, земље уопште.

Општа и посебна разматрања у докторској дисертацији требали би приближити познавање најдубље структуре архитектуре града Чачка, његових форми и почетној тези у овом истраживању – његовом *стамбеном градитељству*, т.ј. упознавању вредности ових целина. Проучавање становања је добар метод за проучавање града и обрнуто, јер код насеља различитих типова стамбена целина сама по себи доминантна, ако не и једина. Ово

истраживање самим тим има велики смисао јер је наставак на истраживању Чачка после анализирања његове урбане морфологије, коју је кандидат максимално научно обрадила кроз магистарску тезу, а у којој је *становање* само један сегмент.

Наравно да је циљ рада *типологија*, коју кандидат никако не схвата кроз свој рад као једину и најмеродавнију за сагледавање *стамбеног градитељства*. Због тога ће кроз низ параметара при критичком сагледавању објеката, обухватити анализу сваког типа, који се неће завршити само препознавањем и класификовањем у шеме функције и форме, већ ће бити обухваћен у контексту са најближим окружењем, понегде са градом у целини. Да оваква врста анализе не би сувише удаљила од суштине дисертације, проучавања односа кућа (стан) – град - поднебље, са свим својим импликацијама одређеног типа, кандидат планира да неће анализирати све објекте становања већ најкарактеристичније, а да ће сваки уочени пример у литератури и на терену, бити документован неколицином теоретски занимљивих примера.

4. Задаци истраживања

Докторска дисертација *«СТАМБЕНО ГРАДИТЕЉСТВО ЧАЧКА XX ВЕКА – сталност и промене у стамбеној типологији»*, у суштини је само покушај да се у сложенијем урбаном систему као што је Чачак проучи проблем становања који произилази из стварног настајања једног града на путу ка његовом савременијем изгледу. Сама по себи је разумљива чињеница да ће се при разматрању стамбених објеката кандидат покушати да са што мање уопштавања објасни зашто је проблем стамбене типологије у Чачку нарочито интересантан и у којој мери је његова улога доминантна у односу на друге градове. Настојаће изношењу мотива који могу довести до препознавања извесне једноличности или континуитета стамбених проблема у Чачку и најзад каква је вредност неких типичних стамбених модела, некадашњих или садашњих, обзиром на читав низ питања унутар којих је данас смештен стамбени проблем, с обзиром на урбану и архитектонско-пројектантску стварност и теорије њиховог развоја.

Будући да је стамбени проблем или проблем становања један од полазних питања о тематици савремене архитектуре и савременог живота у Чачку, на практичном и теоретском нивоу, кандидат ће корисно сагледати какви су стварни односи између теоријских формулација и реализације. При том ће подједнако осим констатације и описа, извршити класификацију стамбених објеката у одређене типове, разумети и начин њиховог настанка и узроке, као и механизме које би било потребно применити до њиховог усавршавања.

5. Радне (полазне) хипотезе

Теоријско-хипотетички оквир за дисертацију је истраживање *стамбеног градитељства*, односно становање као предмета истраживања, становање у архитектонском стваралаштву и разматрање о становање као феномену људске егзистенције, на примеру једног конкретног града на подручју централне Србије – Чачка.

Широким спектром анализа сталности и промена у чачанској *стамбеној типологији* XX века кандидат би тако, кроз дисертацију требало да потврди:

- 1) Процеси који се одвијају у архитектонском стваралаштву, без сумње су одређени културом, традицијом једног народа, насталог на тачно одређеном поднебљу, и увек трају;
- 2) Код *стамбеног градитељства*, као једног од сегмената архитектуре, постоји континуитет у развојним променама, односно карактеристична *типолошка јединственост*;
- 3) Та јединственост и логички след поступне различитости појединих *типова* у једном граду, зависе од историјске реалности и процеса промена у друштву и земљи настанка;
- 4) Створено, стварно архитектонско дело, па и *стамбено*, веома је сложене структуре;
- 5) Сложеност његове структуре требало би превазићи једнозначност његове функционалности;
- 6) Сврха коришћења на хоризонталном плану и начин расподеле простора у оквиру *стамбене грађевине* могу бити само полазне тачке, без сумње корисне за анализу града као људске творевине;
- 7) Не добијајући увек савршенију форму, *стамбене грађевине* су комбинација како сукцесивних трансформација, тако наглих и неочекиваних прекида, што неминовно води ка стварању нових *типова* са неочекиваним везама елемената који их граде;
- 8) Сагледавање *стамбене грађевине* у свој њеној конкретности, може донети нови импулс самој архитектури, обнављајући поново ону општу визију анализе и предлога на којој се толико инсистирало од њеног настанка;
- 9) Проучавање читавог тока стварања једног модерног града требало би да илуструје и усклади низ посмова и односа који се остварују у појединачним препознатљивим архитектонским формама, односно *типовима*;
- 10) Постоји могућност да ће назначено истраживање надмашити саме полазне претпоставке, јер процес разумевања „говора“ куће, односно *грађевине становања*, не нестаје.

6. Научне методе истраживања

Приступ проблему *стамбеног градитељства* јесте комплексна тема и захтева примену неколико метода истраживања, циљно усмерених ка одређеним фазама.

Кандидат у првом делу дисертације планира примену *аналитичког поступка*, и то поступка *компаративне анализе* постојећих теоријских истраживања светске теорије и праксе *стамбене архитектуре*, уз темељно и дубоко изучавање *историје* *стамбеног градитељства* земље и поднебља истраживања. Тако ће, у другом делу рада, са посебним убеђењем довољно пажње бити посвећено *историјској методи*, али са инсистирањем да *грађевине становања* не могу бити проучаване само као историјска чињеница. Трајање, сталности и промена идеја у *стамбеној типологији* биће разматрано са највећом пажњом и поштовањем, али и *критички*.

Целокупно истраживање биће пропраћено одабиром довољног броја релевантних примера уочених на терену према сваком типу стамбених грађевина из теорије архитектуре. Њиховом *анализом*, на основу утврђених критеријума *критичке валоризације*, кандидат планира да *дедуктивним поступком* добије општу слику постојеће ситуације. Карактеристике појединих типова *систематизовће у појединачне*, а затим, на самом крају, у *опште* закључке.

7. Генерална структура докторске дисертације

I поглавље – УВОД:

У *уводном делу* биће објашњени предмет, циљ и оквир истраживања, приказане методе научно истраживачког рада коришћене при раду и изнешене основне хипотезе, као и применљивост добијених резултата:

- 1.1. Уводни део;
- 1.2. Полазна претпоставка истраживања;
- 1.3. Циљ истраживања;
- 1.4. Методе научно истраживачког поступка;
- 1.5. Применљивост резултата истраживања;
- 1.6. Приказ структуре рада.

II поглавље – СТАМБЕНА АРХИТЕКТУРА И КОНЦЕПТ СТАЛНОСТИ И ПРОМЕНЕ:

Тема *другог поглавља*, најкомплекснијег и структурно најсложенијег, је проблематика самог *стамбеног градитељства* и представља кључно поглавље за разумевање тог појма који је предмет истраживања кроз сажет приказ односа самог појма *стамбеног градитељства* и многобројних савремених архитектонских теорија:

- 2.1. Стамбена архитектура кроз архитектонску прошлост;
- 2.2. Анализа сталности и промена у стамбеној архитектури са теоријским карактеристикама објеката становања код одређених типова становања;
- 2.3. Основни елементи сталности и промена у стамбеној архитектури;
- 2.4. Принципи и концепције стамбене архитектуре;
- 2.5. Однос становања и осталих фактора у животу становника.

III поглавље - КРАТКА АНАЛИЗА РАЗВОЈА СТАЛНОСТИ И ПРОМЕНА ИДЕЈА СТАМБЕНОГ ГРАДИТЕЉСТВА (ЗЕМЉЕ, ПОДНЕБЉА) ИСТРАЖИВАНОГ ПОДРУЧЈА:

Ово поглавље базира се на анализи историје стамбеног градитељства коришћењем података из литературе, сведених на обим и меру потребним за конкретан период истраживања и систематизованих у потпоглавља:

- 3.1. Континуитет развоја стамбеног градитељства на Балкану и територији уже Србије;

- 3.2. Типологија грађевина становања на Балкану и територији уже Србије;
- 3.3. Развој сталности и промена идеја стамбеног градитељства на Балкану и територији уже Србије;
- 3.4. Однос према традицији и градитељској прошлости и могућим везама посматраног подручја са модерном архитектуром и неимарством данас;
- 3.5. Табеларни приказ типологије стамбеног градитељства на територији централне Србије.

IV поглавље - АСПЕКТИ КРИТИЧКЕ АНАЛИЗЕ И ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ СТАМБЕНОГ ГРАДИТЕЉСТВА У ЧАЧКУ:

Критичка анализа типологије стамбеног градитељства Чачка на основу усвојене типологије и различитих подтипологија, базираће се на методологијама и мноштву критеријума за критичку валоризацију елемената *стамбеног градитељства*, који ће бити употребљени приликом анализирања одабраних узорака и најзначајнији су оквир за рад у целини груписаних у неколико основних категорија:

А. Контекстуалност - урбани контекст и дух места, социјални и друштвени контекст грађевине становања;

Б. Опште карактеристике стамбеног типа грађевине - историја и еволуција, типологија становања, вишезначје у континуитету стамбене грађевине, теоријска сазнања, сврха одређеног типа становања;

В. Просторно – морфолошке карактеристике стамбених типова: Сталност и промене облика стамбених објеката, положај стамбене целине и тип становања, целовитост архитектуре, архитектура одређеног типа становања, стање стварности одређеног типа становања, функционални процеси у посматраном простору, елементи склопови просторних целина, кретање и комуникације;

Г. Посебност грађевине становања – уместо закључне оцене о сваком појединачном примеру.

V поглавље - СТАЛНОСТ И ПРОМЕНЕ ИДЕЈА СТАМБЕНОГ ГРАДИТЕЉСТВА У ЧАЧКУ ДО XX ВЕКА:

Конкретно истраживање на задатој проблематици *стамбене архитектуре* Чачка започиње у петом поглављу у коме ће се све наведене теоретске поставке, принципи и идеје проверити и доказати анализом пронађене малобројне документације о неимарству Чачка, и поставити као мартца за истраживање стамбеног градитељства Чачка XX века:

- 5.1. Сталност и промене идеја стамбеног градитељства Чачка од настанка до краја XIX века;
- 5.2. Закључна оцена о грађевинама становања Чачка насталим до почетка XX века;
- 5.3. Табеларни приказ типологије стамбеног градитељства Чачка до XX века.

VI поглавље - СТАМБЕНО ГРАДИТЕЉСТВО ЧАЧКА XX ВЕКА:

Сложеност стамбеног феномена, као и велики број облика, варијанти и комбинација, иницирали су да ће се у овом истраживању обухватити типови уочени на терену као и њихови подтипови на чија ће разврставања утицати посебност облика, садржаја, функција елемената делова и целина, а највише заједничке карактеристике укључујући и истраживање суштине тих карактеристика, као и њиховог порекла. Имајући у виду већ доказану јасну издиференцираност периода и стилова изградње грађевина становања у првој и другој половини XX века, ово поглавље ће бити подељено на следећи начин:

- 6.1. Типологија објеката становања у првој половини XX века у Чачку;
- 6.2. Анализа одабраних грађевина изграђених у првој половини XX века као карактеристичних примера одређеног типа;
- 6.3. Типологија објеката становања у другој половини XX века у Чачку;
- 6.4. Анализа одабраних грађевина изграђених у другој половини XX века као карактеристичних примера одређеног типа;
- 6.5. Закључна оцена о грађевинама становања Чачка XX века;
- 6.6. Табеларни приказ карактеристичних типова стамбеног градитељства Чачка XX века.

VII поглавље – ЗАКЉУЧНИ ДЕО:

У закључном делу биће приказана синтеза свих закључака, приказаних резултата истраживања *стамбеног градитељства* Чачка XX века, из којих ће бити изведен генерални закључак дисертације на основу анализе и појединачних закључака конкретних примера *стамбене типологије* као «путоказ» за будући развој стамбене архитектуре Чачка и њему сличних градова, у којима влада јасан однос између јединства, форме и разноврсности функција.

VIII поглавље – БИБЛИОГРАФИЈА

IX поглавље - НАПОМЕНЕ И ОБЈАШЊЕЊА

X поглавље - ПОПИС ПЛАНОВА, ЦРТЕЖА И ФОТОДОКУМЕНТАЦИЈЕ

XI поглавље - ИНДЕКС ИМЕНА И ПОЈМОВА

XII поглавље - БИОГРАФИЈА АУТОРА

7. Научна оправданост дисертације, очекивани резултати и практична примена

Осмишљена докторска дисертација кандидата Зденке В. Радовановић представља научну процену стамбеног градитељства XX века у историји архитектуре једног развојног периода града Чачка. Истраживање припада научној области теорије и историје

архитектуре за коју је матични Факултет техничких наука – Архитектура, универзитета у Приштини – Косовска Митровица и заснива се на посебном виду аналитике прикупљене документације стамбеног градитељства Чачка, са јединственим приступом типолошке класификације и систематизације на основу јасно одеђене критичке валоризације. Бавећи се архитектуром *стамбених грађевина*, кандидат планира разматрање проблематике *типологије* саме по себи, проистекле из архитектуре схваћене као целине, при том очекујући суочавање са специфичностима *сталности и промена* у анализираним грађевинама које су довеле до компоновања одређених *типова* и стварања аутономије у контексту целокупне композиције места, улице, блока и града Чачка у целини.

Научни допринос рада представљају очекивани резултати у погледу развоја теоријских поставки и концептуалних приступа при креирању одређеног архитектонско пројектантског *типа* и то:

- Један од могућих доприноса рада је у систематизацији и типологизацији елемената просторне форме стамбених грађевина и фактора који утичу на њу, што може представљати допринос теорији форме у архитектоском пројектовању;
- Рад ће понудити објашњење разлика обликовања објеката стамбеног градитељства Чачка, у односу на остале градове у Србији, на Балкану, у регији и свету уопште, у периоду одређеном за анализу;
- Допринос рада је и у опису промена обликовања стамбеног простора и грађевина уопште затечених и анализираних на терену кроз различите временске периоде;
- Допринос рада је и у предвиђању даљих праваца развоја историје архитектуре и архитектонске теорије и праксе у Србији;
- Највећи допринос овог истраживања се очекује у начину редефинисања концепта архитектонског развоја једног од облика грађевина – *стамбеног градитељства*, као својеврсног планског модела;
- Директна употреба истраживања се може очекивати у домену даљих теоретских интердисциплинарних истраживања која су усмерена на унапређење савременог архитектонског пројектовања и планирања;
- Очекује се да допринос истраживања буде и уређен преглед и критичка анализа нових идеја у оквиру области градитељског наслеђа и пројектовања, а све у циљу повећања ефикасности, прецизности, употребљивости и применљивости пројектантске процедуре, подизање степена разумевања и дефинисања проблема развој града по мери историје, поднебља, земље, града и човека као корисника.
- На ширем нивоу очекивани допринос дисертације огледа се у општем друштвеном доприносу унапређења теорије архитектуре и афирмације архитектуре као креативно техничке дисциплине, која има карактер и уметничке области. У том погледу кандидат архитектуру посматра и овим истраживањем афирмише као поље мишљења и простор креирања просторних вредности.

Као конкретан допринос овог истраживања, у теоријском смислу, новина су:

- фокусирање на сазнајну компоненту процеса пројектовања;
- критичка процена теоријских ставова;

- проверка теоретског модела и типолошке класификације;
- процена могућности мерења унапређења сазнања.

У методолошком погледу очекује се посебан допринос на нивоу спроведеног интердисциплинарног приступа у методи истраживања кроз развој посебног облика метода разумевања у конкретно спроведеној студији случаја:

- Рад својим резултатима може дати допринос развоју методологије анализе и синтезе стамбеног градитељства и архитектонског градитељства уопште, као и логичко-сазнајног приступа;
- Рад може дати допринос развоју методологије самог процеса архитектонског стваралаштва;
- Посредни ефекти истраживања би се односили на проверу могућности директне примене предложене методологије и типологије у процесу планирања развоја стамбеног градитељства у Србији, коришћењем више метода за прикупљање и обраду података (квалитативних и квантитативних).

Очекивана примена резултата истраживања огледа се пре свега у даљем развоју теорије архитектуре и пројектовања. У овом смислу очекује се примена и у образовном систему високошколских установа које се баве архитектуром. У другом погледу, примена резултата истраживања се очекује и у развоју методологије архитектонско-урбанистичког пројектовања и то на више нивоа: на нивоу концептуалне основе конкретних пројекта, на нивоу аналитичке основе при успостављању критеријума архитектонско-урбанистичког концепта, на нивоу мотивације и инспирације теоријске природе у концепту идејног извора и развоја процеса пројектовања, ширења могућности изражајних облика, модела, хеуристике, аналогije, и др.

- Резултати рада се могу користити за даља истраживања теорије архитектонске форме;
- Практично коришћење резултата рада може бити у операционализацији за потребе праксе архитектонског пројектовања, и то: за стварање стратегије при планирању и пројектовању различитих типова простора, за израду студија – анализа просторне форме које треба да претходе изради пројекта, за очување или реконструкцију постојећих грађених структура у складу са савременим принципима и потребама, за пројектовање нових објеката и контекстуалност у урбану морфологију града у целини;
- Препоруке истраживања могу се користити за унапређење законске регулативе у области планирања и изградње, као и заштите културног наслеђа, а с циљем успећенијих и целовитијих функционалнијих и примамљивијих решења стамбеног простора и навика савременог човека;
- Један од могућих практичних примена резултата овог рада може бити и утврђивање праваца потребних промена у образовању архитеката у Србији. Реализација предложених унапређења у едукацији у крајњој линији може имати свој позитиван одраз у пракси архитектонског пројектовања и планирања стамбеног градитељства.

8. Закључак и предлог

Након прегледа и разматрања пријаве докторске дисертације мр Зденке В. Радовановић, д. и. а. Комисија за оцену испуњености услова кандидата и научне заснованости предочене теме констатовала је следеће:

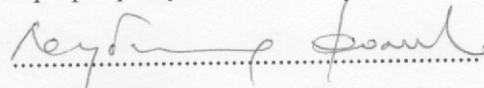
- Кандидат мр Зденка В. Радовановић, д. и. а. испуњава све формалне и суштинске услове за одобравање израде докторске дисертације.
- Комисија сматра да је израда ове докторске дисертације, као целовито и документовано истраживање теорије и праксе стамбеног градитељства на примеру Чачка XX века, научно заснована и оправдана јер ће представљати једно од важних истаживачких опуса сагледавања развоја теорије и праксе архитектонског стваралаштва, стамбеног градитељства на прагу трећег миленијума.
- Имајући у виду да ова тема у форми истраживања како је предочено није до сада систематично обрађивана као докторска дисертација Факултету техничких наука – Архитектура, универзитета у Приштини – Косовска Митровица, Комисија сматра да ће рад представљати изузетан допринос и предлаже Наставно-научном већу Факултета техничких наука – Архитектура, универзитета у Приштини – Косовска Митровица, да се кандидату мр Зденка В. Радовановић, д. и. а. одобри рад на изради докторске дисертације под насловом *«СТАМБЕНО ГРАДИТЕЉСТВО ЧАЧКА XX ВЕКА – сталност и промене у стамбеној типологији»*.
- За ментора се предлаже др Љубиша Фолић д. и. а. редовни професор Факултета техничких наука у Косовској Митровици;

У Косовској Митровици:

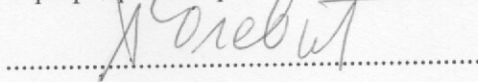
2012. год.

Чланови комисије:

Проф. др Љубиша Фолић, д. и. а.

Проф. др Миодраг Ралевић, д. и. а.

Доц. др Светислав Поповић, д. и. а.

